

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/85/2017
Identifikačné číslo spisu:	3813218300
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:3813218300.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti U., nar. XX. T. XXXX a G., nar. XX. K. XXXX, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, deti matky T. bývajúcej v L., v dovolacom konaní zastúpenej spoločnosťou BUŽEK & TEREM advokáti s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mariánska 12, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Andrej Terem, a otca T., bývajúceho v X., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Annou Kubovičovou, advokátkou so sídlom v Považskej Bystrici, Tatranská 300/8, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 14 P 53/2013, o dovolaní matky maloletých detí proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 8. decembra 2016, sp. zn. 19 CoP 73/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza rozsudkom zo 17. júna 2016 č. k. 14 P 53/2013-712 zamietol návrh matky maloletých na zvýšenie výživného pre maloleté deti za obdobie od 1. augusta 2011 do 3. júna 2015 a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie matky maloletých detí rozsudkom z 8. decembra 2016 sp. zn. 19 CoP 73/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v odôvodnení jeho rozsudku, na ktoré poukázal. Na zdôraznenie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie dodal, že „rozsiahlym dokazovaním súdu prvej inštancie, ktorému bola vec vrátená odvolacím súdom z dôvodu jeho procesného pochybenia (vykonaným dokazovaním pred predchádzajúcim rozhodnutím odvolacieho súdu, ako aj po vrátení veci), neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vysloviť iný právny záver, ako tento vyslovil aj odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí, v ktorom poukázal na správne dôvody napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, vyplývajúce z rozsiahleho dokazovania k matkou tvrdeným skutočnostiam“.

3. Tento rozsudok odvolacieho súdu napadla matka maloletých dovolaním dôvodiac, že odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Porušenie práva na spravodlivý proces vidí matka maloletých detí v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal s jej relevantnými námietkami uvedenými v dovolaní, že prijal skutkové závery bez toho, že by o zásadných skutkových okolnostiach vykonal dokazovanie, že jeho rozhodnutie, aj v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, je nepreskúmateľné a svojvoľné, „pričom arbitrárnosť je v tomto prípade v takom rozpore s prioritami spravodlivosti uplatniteľnými v konaní o výžive maloletých [...], že rozhodnutie je ústavne neudržateľné, predstavuje porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces“ a že odvolací súd nerešpektoval procesné normy týkajúce sa náležitostí súdneho rozhodnutia.

4. Otec maloletých navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Kolízny opatrovník zotrval na svojom vyjadrení k veci prednesenom na pojednávaní 27. mája 2016.

6. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Podľa § 2 ods. 1 CMP, ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku [zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“)]. To platí i pre konanie o dovolaní, ktoré konanie CMP osobitne neupravuje.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie matky maloletých detí treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového a mimosporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami a účastníkmi mimosporového konania ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania, ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle, ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom (mimosporovom) konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia, ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán (účastníkov), ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. V danom prípade matka maloletých detí uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Matka maloletých detí namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nemá predpísané náležitosti, je nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný. Tvrdí, že ňou vytýkaná nesprávnosť zakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

17. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (len) tzv. inú vadu konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

18. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu sa zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba toto stanovisko považovať za aktuálne aj po uvedenom dni.

19. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu [ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie (ktorý poukazuje aj na svoje závery uvedené v jeho skoršom rozsudku z 3. októbra 2014 č. k. 14 P 53/2013-468) chápať ako jeden vecný celok] zákonom vyžadované náležitosti. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

20. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f/ CSP.

21. Podstatná časť dovolania matky maloletých sa týka otázok, ktoré nemajú procesnoprávny dopad, ale sa týkajú právneho posúdenia veci, najmä kritérií a hľadísk určujúcich rozsah výživného podľa § 75 ods. 1, druhá veta Zákona o rodine.

22. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

23. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

24. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť niektorej strany (účastníka) civilného sporového (mimosporového) konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

25. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie matky maloletých detí nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

26. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.